

**Felix Rottenberg**



# De man met de baret

**O**p het Nederlands Filmfestival zag ik zondag de documentaire *Geschenk uit de bodem* van Paul Cohen en Martijn van Haalen. Het is een hilarische film, die de onbehelptheid in de omgang met slachtoffers van de aardbevingen in Noordoost-Groningen feilloos registreert. Het is ook het verhaal over de geschiedenis van de aardgaswinning. Toen begin jaren zestig de aardgasvelden waren gevonden, werden de champagneflessen ontkurkt: Nederland beschikte over nieuwe goudmijnen.

Cohen heeft uniek beeldmateriaal gevonden. Een profetische scène bijvoorbeeld van een man met een baret, die op de vraag van een stijve televisieverslaggever of met het winnen van aardgas de natuurlijke orde wordt verstoord, antwoordt: "Men haalt meteen maar weg, dat is roofofbouw."

Dat is gebleken, de aardgasboringen in Noordoost-Groningen hebben een ramp veroorzaakt waarvan de gevolgen veel verder strekken dan de regio waar de gedupeerden wonen. De overheid heeft lang gedraald

om dit te erkennen. Empathie voor de bewoners wier huizen zware beschadigingen opliepen, was ver te zoeken. De NAM, de gaswinningsonderneming van Shell en Exxon Mobil, schoof verantwoordelijkheid weg. Verbijsterend. Anno 2017 profileren zelfs multinationale bedrijven zich als organisaties die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen.

'People, planet, profit' worden als samenhangende begrippen gepresenteerd waarmee duurzaamheid kan worden gerealiseerd. Maar de harmonie tussen deze elementen valt weg als de bedrijven die winst maken hun rug naar de bevolking en de natuurbescherming keren.

De film hield me dagen bezig. Ik vroeg me af wat er gebeurd zou zijn als het gas er nooit was geweest. De welvaartsstaat had zich in de jaren zestig en zeventig niet in razend tempo ontwikkeld. De financiering van de Oosterscheldekering was onmogelijk geweest en de sociale zekerheid had een sober karakter gekregen. Waren de mijnen in Zuid-Limburg langer opengebleven?

En: zou Nederland op grote schaal voor kernenergie hebben gekozen, in plaats van zich te

beperken tot de kerncentrales in Dodewaard en Borssele?

Op de man met de baret na waarschuwde niemand voor de gevolgen voor de bodemkwaliteit. Het rapport van de Club van Rome, dat de grenzen aan de groei aan de orde stelde, was nog niet verschenen – milieube-wustzijn was ver te zoeken.

Bijna zestig jaar later moet de ramp in Noordoost-Groningen worden opgelost. Minister Henk Kamp heeft in 2016 de gemoederen kunnen bedaren door een verlaging van de gaswinning af te kondigen. Maar een urgent debat bleef uit: kan Nederland niet veel sneller van aardgaswinning af door de transitie naar duurzame energie met grote sprongen te realiseren?

De NAM, de olie- en de gasmaatschappijen, hebben maar één belang: maximale winst, *profit*, genereren. Na het zien van *Geschenk uit de bodem* beseft ik weer dat alleen nutsbedrijven het gemeenschapsbelang kunnen dienen.

**f.rottenberg@parool.nl**